

POREZNI SUSTAV REPUBLIKE HRVATSKE

Ratković, Danijela

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Slavonski Brod / Sveučilište u Slavonskom Brodu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:262:577203>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-22**

Repository / Repozitorij:

repository.unisb.hr - The digital repository is a digital collection of works by the University of Slavonski Brod.

SVEUČILIŠTE U SLAVONSKOM BRODU
ODJEL DRUŠTVENO-HUMANISTIČKIH ZNANOSTI

ZAVRŠNI RAD

**POREZNI SUSTAV REPUBLIKE
HRVATSKE**

Preddiplomski stručni studij Menadžmenta

Danijela Ratković
0302032871

Slavonski Brod, 2022

SVEUČILIŠTE U SLAVONSKOM BRODU
ODJEL DRUŠTVENO-HUMANISTIČKIH ZNANOSTI

ZAVRŠNI RAD

**POREZNI SUSTAV REPUBLIKE
HRVATSKE**

Preddiplomski stručni studij Menadžmenta

Danijela Ratković
0302032871

Mentor završnog rada:
Mirna Jerković, univ.spec.oec.

Slavonski Brod, 2022

I. AUTOR

Ime i prezime: Danijela Ratković
Mjesto i datum rođenja: 18.01.1980., Đakovo
Adresa: Naselje Slavonija II ¾, Slavonski Brod

ODJEL DRUŠTVENO-HUMANISTIČKIH ZNANOSTI

II. ZAVRŠNI RAD

Naslov: Porezni sustav Republike Hrvatske

Naslov na engleskom jeziku: Tax system of the Republic of Croatia

Ključne riječi: porezi, porezi sustav, Republika Hrvatska, lokalni porezi, državni porezi

Ključne riječi na engleskom jeziku: taxes, tax system, Republic of Croatia, local taxes, national taxes

Broj stranica : 32 slika: 13 tablica: 3 priloga: bibliografskih izvora: 6

Ustanova i mjesto gdje je rad izrađen: ODJEL DRUŠTVENO-HUMANISTIČKIH ZNANOSTI

Stečen akademski naziv: **stručni prvostupnik ekonomije**

Mentor rada: Mirna Jerković, univ.spec.oec

Komentor rada:

Obranjeno na Odjel društveno-humanističkih znanosti

dana 13.5.2022.

Oznaka i redni broj rada: *ASHZ-M-47/2022*

SVEUČILIŠTE U SLAVONSKOM BRODU
ODBOR ZA ZAVRŠNI RAD

Slavonski Brod, 1. ožujka 2022.

Sveučilište - Sveučilište u Slavonskom Brodu
odjelno
organizirano:
Predmet: **Financije**

ZAVRŠNI ZADATAK br. M-1-MJ

Pristupnik: **Danijela Ratković (0302032871)**
Studij: **Preddiplomski stručni studij: Menadžment**

Zadatak: **POREZNI SUSTAV REPUBLIKE HRVATSKE**

Opis zadatka:

1. UVOD
2. POREZI KROZ POVIJEST
3. OPĆENITO O POREZNOJ SUSTAVU RH
4. NAČELA OPOREZIVANJA
5. VRSTE I KARAKTERISTIKE REGIONALNIH POREZA U R
6. VRSTE I KARAKTERISTIKE DRŽAVNIH POREZA U RH
7. VRSTE ZAJEDNIČKIH POREZA
8. ZAKLJUČAK
9. LITERATURA

Zadatak uručen pristupniku: 1. ožujka 2022.

Rok za predaju rada: 1. rujna 2022.

Mentor:

Predsjednik povjerenstva za
završni ispit:

Mirna Jerković, univ.spec.oec., pred.

IZJAVA

Izjavljujem da sam završni rad izradila samostalno, koristeći se vlastitim znanjem, literaturom i provedenim eksperimentima.

Zahvaljujem se mentorici rada Mirni Jerković, univ.spec.oec. na savjetima, sugestijama i potpori tijekom pisanja ovog završnog rada i tijekom studiranja kao i svim profesorima na Sveučilištu u Slavonskom Brodu smjera menadžment što su svojim iskustvom i znanjem pridonijeli mom stjecanju znanja.

Najveća zahvala mojoj djeci i suprugu na podršci tijekom studiranja i razumijevanju zbog mog odsustva sve ove godine studija.

Danijela Ratković

SAŽETAK

Porezni sustav i primjena poreza su vrlo važni elementi u ekonomskom i socijalnom društvu neke države. Porezima ne punimo samo državnu ili lokalnu blagajnu nego možemo postići niz mjera kojima možemo mijenjati ekonomsku ili socijalnu politiku neke države. To se pokazalo i na primjerima kroz povijest koji će biti navedeni u ovom radu. Kroz povijest su se porezi mijenjali tako da možemo reći da su porezi promjenjivi i mijenjanju se u skladu sa potrebama stanovništva neke države ili prilikama određenog vremena. Također su slika društva jer možemo vidjeti koliko je država ekonomski jaka i stabilna ali možemo vidjeti i siromaštvo i nedostatke određene države u oporezivanju. Imamo primjer oporezivanja dohotka u Republici Hrvatskoj gdje poslodavci izdvajaju dodatno u prosjeku 40 % uz neto plaću za poreze i doprinose, ovisno o visini plaće radnika, što je rezultat manjih ugovorenih bruto plaća.

Kroz ovaj rad prikazat ću porezni sustav kroz najraniju povijest i povijest poreznog sustava Republike Hrvatske. Nabrojat ću vrste poreza poreznog sustava u Republici Hrvatskoj, izložiti ću načela oporezivanja i obrazložiti državne, regionalne i zajedničke poreze. Istražiti ću izmjene u oporezivanju kroz posljednje četiri godine, te utjecaj tih izmjena na razvoj društva, ekonomiju i stanovništvo.

Ključne riječi: porezi kroz povijest, oporezivanje u Republici Hrvatskoj, vrste poreza

ABSTRACT

The tax system and the application of taxes are very important elements in the economic and social society of a country because taxes do not only fill the state or local treasury but can achieve a number of measures that can change the economic or social policy of a country. This has also been shown by examples throughout history that will be cited in this graduate thesis. Throughout history, taxes have changed so we can say that taxes are changeable and change according to the needs of the population of a country or the circumstances of a particular time. They are also a picture of society because we can see how economically strong and stable the state is but we can also see the poverty and shortcomings of a particular state in taxation. We have an example of income taxation in the Republic of Croatia where employers set aside an additional 40% on average in addition to the net salary for taxes and contributions, depending on the salary of workers, which is the result of lower contracted gross salaries.

Through this graduate thesis I will present the tax system through the earliest history and the history of the tax system of the Republic of Croatia. I will list the types of taxes in the tax system in the Republic of Croatia and explain state, regional and common taxes. I will present the principles of taxation, changes in taxes throughout history and their impact on the population over the years.

Key words: taxes through history, taxation in the Republic of Croatia, types of taxes

SADRŽAJ

1.	UVOD	1
2.	POREZI KROZ POVIJEST	2
2.1.	Povijesni razvoj poreznog sustava Republike Hrvatske.....	3
3.	OPĆENITO O POREZIMA I POREZONOM SUSTAVU RH	7
4.	NAČELA OPOREZIVANJA	11
5.	VRSTE I KARAKTERISTIKE DRŽAVNIH POREZA	13
5.1.	Porez na dobit.....	13
5.2.	Porez na dodanu vrijednost.....	15
5.3.	Trošarine i posebni porezi.....	19
6.	VRSTE I KARAKTERISTIKE REGIONALNIH POREZA	21
6.1.	Porez na automate za zabavne igre.....	21
6.2.	Porez na nasljedstva i darove.....	21
6.3.	Porez na cestovna motorna vozila.....	22
6.4.	Porez na plovila.....	23
7.	ZAJEDNIČKI POREZI	24
7.1.	Porez na dohodak.....	24
8.	REFORMA POREZNOG SUSTAVA OD 2016 DO 2021. GODINE I NJIHOV UTJECAJ NA RAZVOJ I STANOVNIŠTVO U RH	27
9.	ZAKLJUČAK	30
10.	LITERATURA	31

1. UVOD

Porezi su javna davanja poreznih obveznika, svih rezidenata i nerezidenata koji imaju nekretnine, koji ostvaruju dohodak ili imaju poslovanje u Republici Hrvatskoj. Porezi su davanja bez protučinidbe kojima država financira javne rashode kako bi članovi društva mogli koristiti usluge zdravstva, školstva, kako bi mogli imati kvalitetnu uslugu javne sigurnosti, te za pomoć potrebitim i starijim članovima društva i drugo. Porezi su najveći prihodi određene države i služe kako bi se podmirili javni rashodi ali služe i u svrhu kreiranja socijalne ili ekonomske politike neke zemlje.

Porezi su postojali od kada je i civilizacije i kroz povijest porezni sustav se razvijao tako da od poreza na prozore u Velikoj Britaniji ili poreza na neženje u prošlosti, danas imamo poreze i porezni sustav koje je suvremen i koji se kroz povijest mijenjao i usavršavao. Porezi i porezni sustav sklon je promjenama, većim i manjim i svaka država ide prema tome da njihova primjena i promjene budu efikasni i da se pojednostavi.

Sustav neke države kreira se prema njenim vlastitim potrebama i po modelima koji odgovaraju svakoj državi, tako da svaka država ima kreiran sustav oporezivanja smišljen prema vlastitim potrebama kao rezultat njene ekonomske politike kako bi utjecao na društvo i na faktore kojima se želi ostvariti određeni cilj.

Republika Hrvatska ima suvremeni sustav koji je reguliran Općim poreznim zakonom, zakonima Europske unije, te Ustavom Republike Hrvatske u kojima su propisana načela koja treba imati svaki dobar porezni sustav. To su načela pravednosti, efikasnosti, jednostavnosti, izdašnosti i stabilnosti. U praksi se pokazalo da je teško ispuniti uvjete svih načela u isto vrijeme jer na primjer što je neki porez pravedniji on nije jednostavan za primjenu. Hrvatska je razvila porezni sustav koji se prema Ustavu Republike Hrvatske mora temeljiti na načelima pravednosti i jednakosti. To je složeni sustav koji sadrži niz poreza koji čine Hrvatski porezni sustav.

2. POREZI KROZ POVIJEST

Prvi zapisi o porezima datiraju iz Mezopotamije, otprilike četiri tisuće godina prije Krista gdje su na pločicama postojali zapisi o ubiranju poreza. U starom Egiptu su se pojavili kao oblik vlasništva vladara nad prirodnim resursima, zemljom ili imovinom, dok su poreze u staroj Grčkoj plaćali stranci i robovi. Porezi na nasljedstvo i zemlju su najstariji porezi, a tada su postojali porezi na sol i žito. Zbog velikih troškova ratovanja i luksuznog života tadašnjih vlastodržaca, vladari su u nedostatku novca kojim su trebali financirati ratove nametali razne oblike poreza. Određeni porezi bili su nepotrebni, a neki čak i bizarni. Tako postoje zapisi kako je francuski vladar Luj XV. nametnuo porez na inteligenciju pa su svi plaćali taj porez jer u suprotnom ako ne bi, priznali bi da su glupi. Britanski kralj William III. ubirao je porez na prozore, pa su tako svi koji su imali više od 6 prozora u kući plaćali porez, postojao je porez na Židove, porez na kršćanstvo za vrijeme vladavine Turaka, porez na neženje kako bi se potaknulo sklapanje brakova i mnogi drugi porezi.

Na području Europe u srednjem vijeku plaćali su se razni porezi plemstvu i Crkvi, to su bili porezi na nasljedstvo, porezi na zemlju, različite pristojbe i naknade i drugi porezi. U to vrijeme više je bilo oporezivano siromašnije stanovništvo od bogatog te se javlja osjetljivost naroda prema porezima na potrošnju. [1]

Kroz povijest došlo je do razvoja teorije porezne pravednosti i jednakosti, a jedan od začetnika i pionira političke ekonomije bio je Adam Smith, koji je napisao niz djela od kojih je jedno „Bogatstvo naroda“, objavljeno 1776. godine, u kojem je isticao načela pravednost i jednakost oporezivanja, te u svojoj knjizi „Bogatstvo naroda“ navodi:

„Podanici svake države trebaju pridonositi uzdržavanju države što je više moguće, u skladu sa svojim mogućnostima; to jest, u skladu s prihodima što ih uživaju pod zaštitom države. Rashodi države za pojedince velikog naroda jesu poput rashoda uprave za zajedničke zakupnike velikog posjeda, koji su svi obvezni pridonositi sukladno svojim udjelima u posjedu. U pridržavanju ili zanemarivanju toga načela sadržano je ono što se naziva jednakošću ili nejednakošću oporezivanja“. [2]

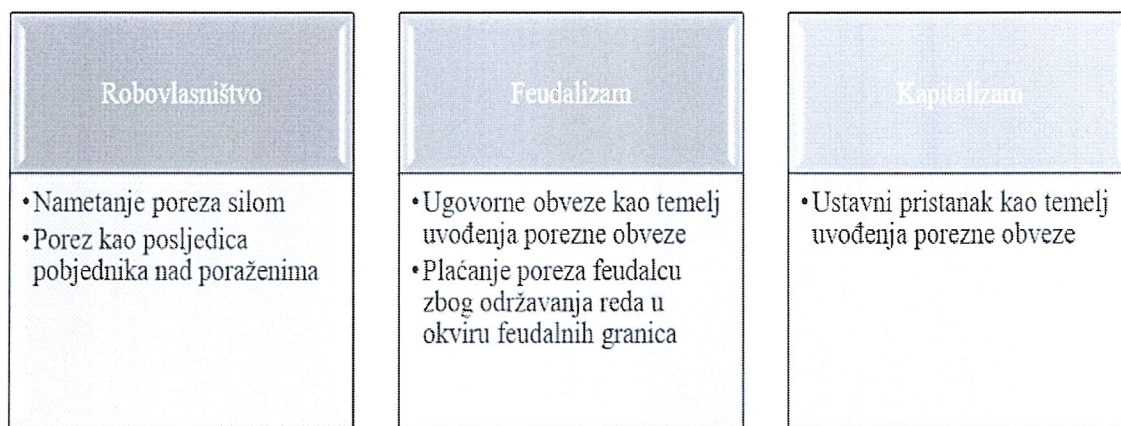
Ideja dohotka kao izvora za oporezivanje potječe već od Adama Smitha. Razvitak oporezivanja dohotka se odvijao sporo zato što su neki ekonomisti kroz povijest smatrali da se može oporezivati samo zemljišna renta jer se vjerovalo da je zemlja jedini pravi izvor dohotka.

Razvojem oporezivanja dolazi do isticanja važnosti pravednosti u oporezivanju, te su se potkraj devetnaestog stoljeća, a početkom dvadesetog stoljeća pojavili porezi na

dohodak. Porez na dohodak je u svojim začecima bio razmjeran, a protekom vremena uvelo se progresivno oporezivanje u većini zemalja. [1]

Tokom određenog vremena, kroz povijest, porezi su se razvijali i njihova uloga kroz povijesna razdoblja nije bila ista. Dali će neki porez biti uveden ili ne određivala je država i to je ovisilo o njenom ekonomskom, društvenom i političkom razvoju. Prema tome uvođenje poreza bilo je uvjetovano uređenju određene zemlje. [3]

Kroz povijest imamo određena tri načina kako se porezna obveza uvodila po razdobljima kroz povijest, što vidimo na slici 2.1.

Slika 2.1 Uvođenje porezne obveze kroz povijest [4]

2.1. Povijesni razvoj poreznog sustava Republike Hrvatske

Razvoj poreznog sustava kroz povijest možemo podijeliti na sljedeća bitnija porezna razdoblja:

1. Razdoblje prije 1928. godine kada je Hrvatska bila pod stalnim utjecajem i pod vlašću drugih država.
2. Razdoblje Kraljevine SHS
3. Razdoblje Jugoslavije
4. Razdoblje od neovisnosti Republike Hrvatske

Do sredine 19. stoljeća osim velikog i nepredvidivog poreznog nameta, položaj seljaka-većine stanovnika u Hrvatskoj, posebice s obzirom na materijalnu nesigurnost i samovolju vlasti, bio je mnogo gori od onoga u Austriji i drugim zemljama, vrlo zorno opisuje Bogoslav Šulek(1847) te navodi:

„Pogledajmo samo u bližnje austrijske pokrajine, seljak tamo i u materijalnom i duševnom obziru mnogo bolje stoji, nego kod nas. Zašto? Jer je bolje osiguran od svake samovolje i

despotizma. Nu austrijska vlada hoće, da seljaku još bolje podigne. Pa kakvimi se sredstvi za tu služi? Zar je dana svakomu vlast seljaka batinati? Ili je njegovu slobodu stegnula i ograničila? Ni jednu od ovih, već mu je put slobodi otvorila, pruživši mu ruku, da se otkupi od svoga vlestelina. Uostalom, jako se varaju, koji misle, da seljak ne zapamti sirovo postupanje, da ne osjeća batine, mnogi događaji strahovito su pokazali, da i glupi seljak u srce usađuje svaku sebi učinjenu krivicu, da ga ljuto boli svaki udarac.“ [5]

Razvoj oporezivanja u Hrvatskoj prije 1928. godine bilo je pod utjecajem stalnih političkih i socijalnih promjena uslijed stalnih mijenjanja vlasti. Sve do svoje samostalnosti 1991. godine Hrvatska je sporo uvodila promjene u oporezivanju k težnji ka boljim poreznim sustavom a ponajviše zbog nametnutih oporezivanja od strane drugih država o kojima nije puno odlučivala.

O jedinstvenom poreznom sustavu Jugoslavije možemo govoriti tek od veljače 1928. godine nakon donošenja Zakona o neposrednim porezima. Primjene tog Zakona nastupilo je od 1. siječnja 1929. godine. U samom početku postojanja Jugoslavije zakon i propisi o trošarinama i carinama su izjednačeni. Također su izmijenjeni i propisi poreza na promet. Propisi kojima su bili uređeni neposredni propisi nisu bili izmijenjeni. Na području tadašnje Kraljevine SHS koristilo se nekoliko različitih sustava neposrednih poreza a to su bili: srpski, austrijski, crnogorski, bosanski i mađarski sustav [6]. Na teritoriju Hrvatske bila su dva porezna sustava, austrijski i mađarski sustav. Austrijski sustav primjenjivao se u Dalmaciji, a mađarski sustav u Hrvatskoj, Slavoniji i Međimurju. U austrijskom poreznom sustavu neposredni porezi bili su grupirani na personalne poreze i na realne poreze.

Realni porezi su se dijelili na sljedeće poreze:

1. porez na zemljište
2. porez na zgrade koji je imao tri oblika:
 - a) najamnina kućarina plaćala se na stambene i polovne zgrade
 - b) porez od 5 % od vrijednosti najamnine,
 - c) razredna kućarina - najamnina kućarina plaćala se na zgrade koje su se koristile za stanovanje. Neki dijelovi zgrade su bili oslobođeni plaćanja porez kao što su radionice ili uredske prostorije pod uvjetom da nisu bile izdavane u najam.

Personalni su porezi bili:

1. Opća tečevina bio je osobni porez koji su plaćala sva privredna poduzeća koja su radila s ciljem ostvarivanja prihoda a koja su radila na području Austro-Ugarske Monarhije.
2. Poduzeća obvezanih na javno polaganje računa što se zvala posebn tečevina koji su plaćale zadruge, štedionice, zavodi za uzajamno osiguranje i dr.
3. porez na rente,

4. porez na plaću,

5. porez na licence odnosno su plaćali oni koji su ostvarili prihode, to su bili članovi uprave komanditnih društava na dionice i članovi nadzornih odbora dioničkih društava.

6. dohodarina

Vrste Neposrednih poreza u mađarskom sustavu činili su sjedeći porezi:

1. zemljarina ili porez na zemljišta,

2. kućarina ili porez na zgradu,

3. Tecivarina spada u grupu osobnih poreza koji je podijeljen u 4 razreda, po djelatnostima koje su obavljali. Obrtnici i najamni radnici uključeni su u prvi razred tecivarine. Osobe koje plaćaju porez na kamatu i rentu spadaju u drugi razred tecivarine. Poduzetnici, obrtnici i svi oni koji su radili na području Republike Hrvatske, Slovenije i Međimurja i Vojvodine kao što su doktori, arhitekti, odvjetnici i drugi bili su obveznici trećeg razreda. Tecivarinu četvrtog razreda bila je komplicirani porezi oblik jer su samo za njega vlasti imale preko šezdeset stupnjeva mnogih olakšica i oslobođenja, a plaćali su ga namještenici u općini, crkvi i drugi.

4. Tecivarina poduzeća odnosila se na javna trgovačka društva odnosno poduzeća kao što su dionička društva, zadruga, d.o.o., inozemna društva koja na području Hrvatske, Slovenije, Međimurja i Vojvodine koji su imali svoje podružnice i dr.

5. Rudarski porez

6. Porez na kamate i rente,

7. Opći dohodarinski prirez se plaćao na području Hrvatske, Slovenije, Međimurja i Vojvodine, te se plaćao nakon plaćanja neposrednih poreza, na primjer nakon plaćanja poreza na plaće, a plaćao se u određenom postotku od plaćenih neposrednih poreza.

8. Dohodarina ili porez na dohodak je porez kojeg su plaćale sve osobe koje su ostvarile dohodak u zemlji. Neograničenu poreznu obvezu na dohodak imale su osobe sa prebivalištem u zemlji. Načelo teritorijalnost vrijedilo je za prihode stranaca kao i za prihode koje rezident ostvari u inozemstvu. Oporezivanje domaćih i stranih osoba bilo je jednako u zemlji i inozemstvu i nije se puno razlikovalo od oporezivanja u drugim državama.

9. Porez na imovinu [6]

Od 1945. godine SFR Jugoslavija preuzela je porezni sustav Kraljevine SHS dok su tek 1974. godine napravili značajne promjene i regulirali porezni sustav a koje propise je izglasao Hrvatski sabor.

1981. godine države SFR Jugoslavije nakon višegodišnje pripreme su postigle dogovor o poreznom sustavu tj. dogovor je u to vrijeme bio važan jer je dobra osnova poreznog sustava garantirala stabilnost poreznog jugoslavenskog tržišta i jedinstvo svih zemalja u SFR

Jugoslaviji. Tim zakonom utvrđeni su oblici poreza u poreznom sustavu a činili su ga ovi porezi: porez na plaće djelatnika, porez iz dohotka osnovnih organizacija udruženog rada i radnih zajednica, porez od dohotka od obavljanja poljoprivredne djelatnosti, strane osobe koje plaćaju porez u zemlji, poreza na promet i carina. Utvrđeni su i osnovni elementi navedenih poreza, a to su: porezna osnovica, porezni obveznik, porezna oslobođenja, olakšice i vrste poreznih stopa.

U travnju 1990. godine u Hrvatskom saboru, prije prvih višestranačkih demokratskih izbora izglasan je porezni zakon, Zakon o neposrednim porezima (NN 19/90). To je bilo prvo zasjedanje sabora i samostalno odlučivanje, te početak poreznog sustava Republike Hrvatske, te je donesen zakon o sljedećim vrstama poreznih oblika:

1. Porez na dobit,
2. Porez iz osobnog dohotka radnika,
3. Porez na poljoprivredne djelatnosti,
4. Porez na prihod od патената i autorskih prava,
5. Porez na imovinu,
6. Porez na darove i nasljedstva,
7. Porez na igre na sreću,
8. Porez od prihoda građana

Taj Zakon je preteča današnjeg poreznog sustava Republike Hrvatske. [6]

3. OPĆENITO O POREZIMA I POREZONOM SUSTAVU RH

Porezni sustav se nadograđivao i mijenjao od 1990. godine do danas, te je prošao niz transformacija i danas je to suvremeni sustav koji je reguliran Općim poreznim zakonom, zakonima Europske unije, te Ustavom Republike Hrvatske kojima je propisano niz poreza, poreznih stopa i odredbi kojima se određuju pravila i regulira oporezivanje.

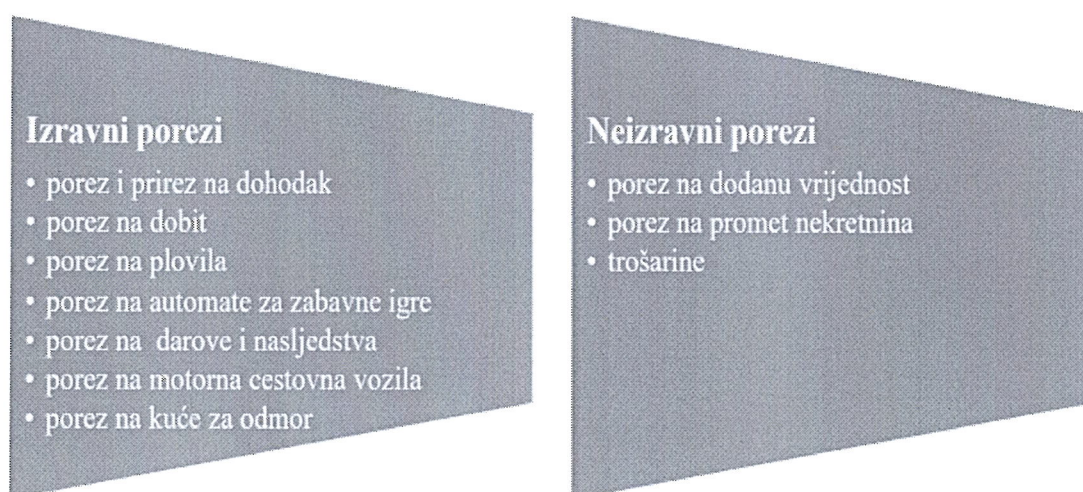
Porezi su najveći prihod države, a slijevaju se na račune države i lokalnih vlasti odnosno jedinica lokalne uprave i samouprave. Kako je glavna svrha poreza financiranje javnih rashoda njihovim prikupljanjem, osim toga porezi se koriste i kako bi utjecali na različite elemente ekonomsko socijalne politike neke države. Primjer takvih poreza imamo i kroz povijest, npr. porez na neženje. Sa ekonomskog stajališta porezi mogu utjecati na povećanje zaposlenosti ili smanjenje zaposlenosti, na povećanje ili smanjenje plaća i dr.

Porezi dijelimo na više načina, a jedan od njih je na:

1. izravne i
2. neizravne poreze

Izravni su porezi porezi koje uplaćuje poslodavac i oni se ne mogu prevaliti na drugoga, to su npr. porez na dohodak, porez na dobit koje plaćaju poduzeća.

Neizravni porezi su porezi koji se prevaljuju na drugoga, jer takve poreze ne plaćaju oni koji ih i uplaćuju u državnu blagajnu. Najpoznatiji takav porez je porez na dodanu vrijednost i plaća ga krajnji korisnik usluge tj. građani. Porezi Republike Hrvatske podijeljeni prema izravnim i neizravnim porezima vidljivi su na slici 3.1.

Slika 3.1. Izravni i neizravni porezi [7]

Postoji niz razlika između izravnih i neizravnih poreza što je prikazano u tablici 3.2.

Tablica 3.2. *Razlike između izravnih i neizravnih poreza* [8]

IZRAVNI POREZI	NEIZRAVNI POREZI
Obveza pada na jednu osobu	Obveza pada na različite osobe
Može se izbjeći	Ne može se izbjeći
Ne može se prebaciti na drugu osobu	Prevaljuje se na druge osobe
Uže područje za oporezivanje	Šira područja za oporezivanje
Pravedniji, niz olakšica, oslobođenja	Nepromjenjivi i stalni

Oporezivanje se sastoji od osobnih ili subjektivnih elementa oporezivanja a to su:

- porezna vlast ili porezni subjekti
- osobe koja plaćaju porez-porezni obveznici
- osoba koja snosi porezni teret odnosno porezni platac
- konačni platac poreza koji je porezni destinatar

Materijalni ili objektivni elementi oporezivanja sastoje se od sljedećih elemenata:

- ekonomsku mogućnost poreznog obveznika da podmiri porez zovemo porezna sposobnost odnosno porezna snaga
- sva dobra ili prihodi koji omogućuju poreznom obvezniku da podmiri porez nazivamo porezni izvor
- sve ono što porezni obveznik posjeduje a temelj su za određivanje plaćanja poreza zovemo porezni objekti
- porezna jedinica određuje ju ministarstvo financija i po njoj određujemo visinu poreza
- porezna tarifa primjenjuje se kod carine
- porez se u nekim oblicima kao što je porez na dobit plaća predujmom tj. poreznom akontacijom
- prinudna naplata poreza sastoji se od niza izvršnih radnji radi naplate dugova

Porezni subjekti i porezni obveznik su najvažniji elementi oporezivanja. „Porezni subjekt može biti aktivan i pasivan. Aktivni porezni subjekt je osoba koja ima pravo uvoditi, razrezivati i naplaćivati porez. To je u našem sustavu država i jedinice lokalne samouprave i uprave kojima na temelju zakona pripada financijski suverenitet. Pasivni porezni subjekt je fizička ili pravna osoba koja snosi teret poreza. Nazivamo je poreznim obveznikom. Porezni je obveznik fizička ili pravna osoba koja je dužna podmiriti poreznu obavezu (nazivamo je i poreznim dužnikom). Ta je osoba obvezna državi ustupiti dio svoje

ekonomske snage u visini poreznog duga zato što ostvaruje dohodak, posjeduje imovinu, kupuje oporezovanu robu ili uslugu, obavlja djelatnost i sl.“ [9]

Porezni sustav Republike Hrvatske ima više poreznih skupina i zato kažemo da je on pluralan te ga čini sljedeća skupina poreza prema slici 3.3

POREZNI SUSTAV REPUBLIKE HRVATSKE

1. DRŽAVNI POREZI

- 1.1 POREZ NA DODANU VRIJEDNOST
- 1.2 POREZ NA DOBIT
- 1.3 POSEBNI POREZI I TROŠARINE
 - 1.3.1 Posebni porez na motorna vozila
 - 1.3.2 Posebni porez na kavu i bezalkoholna pića
 - 1.3.3 Porez na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kaško osiguranja cestovnih vozila
 - 1.3.4 Trošarski sustav oporezivanja alkohola, alkoholnih pića, duhanskih proizvoda, energenata i električne energije

2. ŽUPANIJSKI POREZI

- 2.1 POREZ NA NASLJEDSTVA I DAROVE
- 2.2 POREZ NA CESTOVNA MOTORNA VOZILA
- 2.3 POREZ NA PLOVILA
- 2.4 POREZ NA AUTOMATE ZA ZABAVNE IGRE

3. GRADSKI ILI OPĆINSKI POREZI

- 3.1 PRIREZ POREZU NA DOHODAK
- 3.2 POREZ NA POTROŠNJU
- 3.3 POREZ NA KUĆE ZA ODMOG
- 3.4 POREZ NA KORIŠTENJE JAVNIH POVRŠINA
- 3.5 POREZ NA PROMET NEKRETNINA

4. ZAJEDNIČKI POREZ

- 4.1 POREZ NA DOHODAK

5. POREZI NA DOBITKE OD IGARA NA SREĆU I NAKNADE NA PRIREĐIVANJE IGARA NA SREĆU

- 5.1 LUTRIJSKE IGRE
 - 5.1.1 Mjesečna naknada za priređivanje lutrijskih igara
 - 5.1.2 Porez na dobitke od lutrijskih igara na sreću
- 5.2 IGRE U ČASINIMA
- 5.3 IGRE KLAĐENJA
 - 5.3.1 Naknade za priređivanje klađenja
 - 5.3.2 Porez na dobitke od igara klađenja
- 5.4 IGRE NA SREĆU NA AUTOMATIMA
- 5.5 NAKNADA ZA PRIREĐIVANJE PRIGODNIH JEDNOKRATNIH IGARA NA SREĆU

6. NAKNADA ZA PRIREĐIVANJE NAGRADNIH IGARA

- 6.1 PROPISANA UPLATA PRIREĐIVAČA NAGRADNIH IGARA U KORIST HRVATSKOG CRVENOG KRIŽA

Slika 3.3. Porezi koji čine porezni sustav RH [10]

4. NAČELA OPOREZIVANJA

Svaka država kreira svoj porezni sustav koji je različit od države do države, ali svakom poreznom sustavu su zajednička porezna načela na kojima bi se svaki porezni sustav, kako bi bio uspješan trebao temeljiti i na osnovu tih načela biti kreiran.

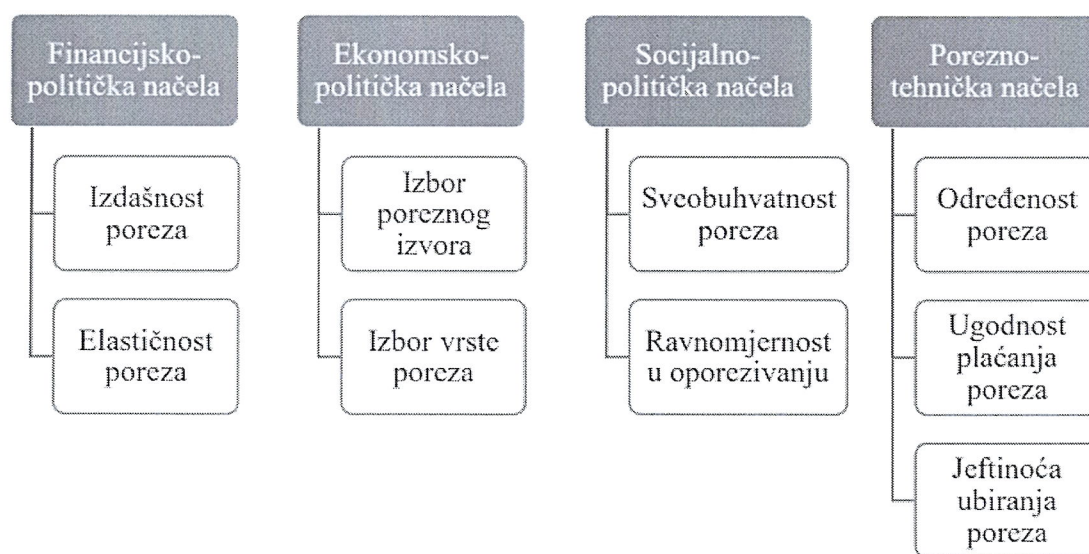
Kroz povijest su razni znanstvenici spominjali porezna načela. Prvi koji je objavio porezna načela je bio filozof i ekonomist Adam Smith kroz djelo „Istraživanje prirode i uzroka bogatstva Naroda“ iz 1776. godine i Adolph Wagner njemački ekonomist i političar.

Adam Smith je još 1776. godine u svoja četiri „kanona“ predlagao porezni sustav koji se mora pridržavati ovih načela:

1. „Svaki građanin mora plaćati porez državi prema svojoj sposobnosti i imovinskim mogućnostima.
2. Porezna obveza mora biti zakonom regulirana i ne može biti proizvoljna.
3. Porez treba prikupljati i naplaćivati kada je to za poreznog obveznika najpovoljnije
4. Administracija pri naplati poreza mora biti jeftina, tako da ono što građani uplate kao porez treba u što većem iznosu ući u državnu kasu.“

Dugo godina bila su to i vladajuća načela sve do pojave i djelovanja Adolpha Wagnera koji uočava da pored porezno fiskalno tehničkih elemenata porez sadrži još i ekonomske i socijalne trenutke te da su u postavljanju načela i o tim bitnim činjenicama mora voditi računa. [8]

Prema Wagneru porezna načela prikazana su na slici 4.1

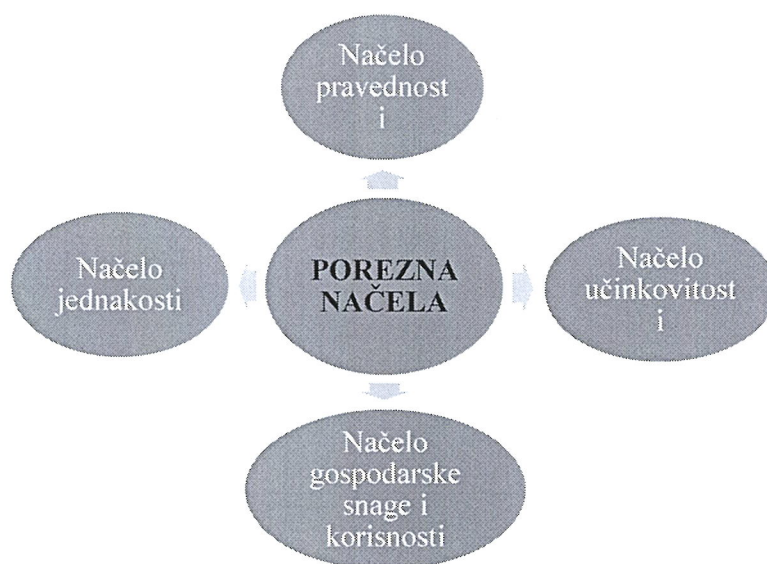

Slika 4.1 Porezna načela prema Wagneru [11]

Kroz povijest se porezni sustav mijenjao i pratio ekonomski, socijalni i politički razvoj tako su i načela na osnovu kojih je kreiran porezni sustav usavršavana i danas imamo suvremenom porezni sustav.

Dva načela su bitna kako bi porezni sustav bio uspješan, načelo učinkovitosti i načelo pravednosti. Načelo pravednosti nalaže da se obveza poreza pravedno raspodjeli u skladu sa financijskim mogućnostima poreznih obveznika. Pravednom raspodjelom porezne obveze na građane djelujemo na to da oni koji imaju istu financijsku i gospodarsku uspješnost plaćaju jednak iznos poreza. U oporezivanju jednako oporezivanje nazivamo horizontalnom jednakosti u oporezivanju. Vertikalnom jednakosti u oporezivanju smatra se da se obveza poreza mora pravedno rasporediti, te da svaki porezni obveznik plaća porez po svojoj financijskoj snazi odnosno mogućnostima. Porez na dohodak na primjer trebaju plaćati više oni sa većim dohotkom te se tako postiže vertikalna jednakost.

Slika 4.2. pokazuje načela suvremenog poreznog sustava [1]

Slika 4.2. Načela suvremenog poreznog sustava [12]

Hrvatski porezni sustav prema Ustavu Republike Hrvatske mora se temeljiti na načelima pravednosti i jednakosti, tako da svaki rezident i nerezident prema Zakonu Republike Hrvatske prema svojim mogućnostima trebao bi sudjelovati u podmirenju javnih troškova.

5. VRSTE I KARAKTERISTIKE DRŽAVNIH POREZA

Državni porezi su porezi koje možemo podijeliti na tri grupe poreza, to su:

1. Porez na dobit
2. Porez na dodanu vrijednost
3. Trošarine

5.1. Porez na dobit

Porez na dobit je izdatak kojeg porezni obveznici plaćaju kao razliku prihoda i rashoda a zovemo je ostvarena dobit od poslovanja. Nakon što je poduzetnik utvrdio svoju dobit na osnovu prihoda i rashoda, predaje PD obrazac u nadležnu ispostavu porezne uprave prema mjestu sjedišta a najkasnije do 30.04. tekuće godine. Poduzetnik tada ako posluje sa dobiti prema izračunu dobije akontacije koje su mu obveza poreza na dobit a koje plaća narednih godinu dana u državni proračun. Dobit koja je utvrđena računom dobiti i gubitka može se isplatiti poduzetniku odnosno članovima uprave. Na isplatu dobiti obračunava se porez po 10% ili 18% ovisno ostvarenim prihodima u poslovanju kroz prošlu godinu, te prirez po mjestu stanovanja kao što je prikazano u izračunu.

1. Bruto iznos dobiti	100.000,00
2. Porezna osnovica	100.000,00
3. Porez 10%	10.000,00
4. Prirez Slav. Brod 6%	600,00
5. Porez i prirez	10.600,00
6. Iznos za isplatu	89.400,00

Kod poreza na dobit imamo četiri elementa; poreznog obveznika koji je u sustavu poreza na dobit i posluje kao takav, poreznu osnovicu koja je razlika između rashoda i prihoda, porezna stopa koja je određena Zakonom i na osnovu koje se računa obveza prema državi i porezne olakšice koje su određene Zakonom o porezu na dobit i umanjuje poreznu obvezu, a koje su prikazane u tablici 4.3. prema vrsti svakog posebnog elementa.

Porezni obveznik	Porezna osnovica	Porezna stopa	Porezne olakšice
Trgovačko društvo i druga pravna osoba koja obavlja djelatnost radi stjecanja dobiti			Obavljanje gospodarske djelatnosti na području grada Vukovara propisanu, zapošljavaju više od pet zaposlenika na neodređeno vrijeme od kojih više od 50% zaposlenika ima prebivalište i boravište na području grada Vukovara (ne plaćaju porez na dobit)
Inozemni poduzetnika (nerezident) sa sjedištem poslovne jedinice u RH		10% ako su ostvareni prihodi u poreznom razdoblju do 7.500.000,00 kuna,	Obavljanje gospodarske djelatnosti na mjestu I. skupine prema propisima o regionalnom razvoju RH, a zapošljava više od 5 zaposlenika te više od pola tih zaposlenika ima prebivalište i boravi na tom području ili na području grada Vukovara onda obveznik ima pravo plaćati 50% propisane stope poreza.
Fizička osoba koja je umjesto poreza na dohodak odlučila plaćati porez na dobit	Razlika između prihoda i rashoda, a koja osnovca je uvećana ili umanjena prije obračuna poreza na dobit	ili	Porezne olakšice za slobodne zone (morske luke, zračne luke) mogu koristiti samo obveznici kojima je nadležno Ministarstvo poduzetništva i obrta izdalo potvrdu o statusu nositelja porezne povlastice za izvršena ulaganja u slobodnoj zoni odnosno potvrdu o statusu nositelja porezne povlastice za korisnika slobodne zone, a preslike takvih potvrda obvezno se prilažu uz prijavu poreza na dobit.
Fizička osoba s ostvarenim prihodima u prethodnom poreznom razdoblju većim od 7.500.000,00 kuna		18% ako su u ostvareni prihodi u poreznom razdoblju jednaki ili veći od 7.500.000,01 kuna.	Državna potpore -Prva vrsta projekata su projekti za temeljna istraživanja. Druga vrsta projekata su projekti za primijenjena istraživanja. -Kod obrazovanja i izobrazbe radnika te do 25% opravdanih troškova u slučaju posebnog obrazovanja i izobrazbe radnika.
Tijela državne uprave, tijela područne (regionalne) samouprave, tijela lokalne samouprave i sl.			
Svaki onaj poduzetnik ili njegov pravni sljednik koji nije naveden a nije obveznik poreza na dohodak prema propisima o oporezivanju dohotka i čija se dobit ne oporezuje drugdje			Olakšice prema Zakonu o poticanju ulaganja Potpore za modernizaciju poslovnih procesa

Slika 4.3. Prikaz poreza na dobit po elementima oporezivanja [13]

Porez na dobit po odbitku plaća nerezident koji ostvaruje udjele u dobiti, dohodak od zadržane dobiti, kamata, autorskih prava i prava na: nacrt, plan, zaštitni znak, znanstveno iskustvo odnosno prava intelektualnog vlasništva. Porezna osnovica za porez po odbitku je bruto iznos naknade koju tuzemni isplatelj (ili inozemni za nastupe inozemnih izvođača) plaća ne rezidentu-inozemnom primatelju. Na porez na dobit po odbitku porezna osnovica je 15%, 10% za zadržanu dobit i udjele u dobiti na koje se obračunava porez po odbitku, 20% na sve vrste naknada i na sve usluge kada se plaćaju po mjestu poslovanja ili osobama koje se nalaze na području Europske unije odnosno imaju sjedište u državama EU, a u slučaju kada nisu sklopljeni ugovori o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja Republike Hrvatske sa drugim zemljama EU. Za nastupe domaćih izvođača 10%. [10]

5.2. Porez na dodanu vrijednost

Porez na dodanu vrijednost ili skraćeno PDV je porez koji plaćamo na potrošnju i prihod je državnog proračuna. Područje primjene oporezivanja je tuzemstvo tj. područje Republike Hrvatske, područje europske unije i treće zemlje, a oporezuje se sljedeće:

1. Samostalno obavljanje bilo koje gospodarske djelatnosti.
2. Povremena isporuka novih prijevoznih sredstva.
3. Ukoliko porezni obveznik na području Republike Hrvatske u tuzemstvu obavlja isporuke dobra ili usluge a koje je mjesto oporezivanje u Republici Hrvatskoj, te ako nema u Republici Hrvatskoj poslovnu jedinicu ili sjedište, uobičajeno boravište ili prebivalište, osim u slučaju ako porez plaća hrvatski primatelj dobra i usluge.

Ako porezni obveznik ima sjedište u Europskoj uniji može u Republici Hrvatskoj imenovati ovlaštenu osobu, dok porezni obveznici koji imaju sjedište izvan Europske unije moraju imenovati ovlaštenu osobu odnosno poreznog zastupnika kao osobu koja je obvezna platiti PDV. [10]. Porezna osnovica i predmet oporezivanja poreza na dodanu vrijednost prikazana je na slici 5.1.

R. BR.	PREDMET OPOREZIVANJA	POREZNA OSNOVICA
1.	Isporučka dobara u tuzemstvu uz naknadu koju obavi porezni obveznik koji djeluje kao takav	naknada za isporučena dobra
2.	Stjecanje dobara unutar Europske unije u tuzemstvu uz naknadu	uključuje sve ono što je stjecatelj dao ili treba dati isporučitelju (utvrđuje se na temelju istih elemenata kao i porezna osnovica za isporuke dobara)
3.	Isporučka novih prijevoznih sredstava	naknada za isporuku novog prijevoznog sredstva
4.	Obavljanje usluga u tuzemstvu uz naknadu koju obavi porezni obveznik koji djeluje kao takav	naknada za obavljene usluge
5.	Korištenje dobara, što čine dio poslovne imovine poreznog obveznika za njegove privatne potrebe ili za privatne potrebe njegovih zaposlenika, ako raspolažu njima bez naknade ili ih općenito koriste u druge svrhe osim za potrebe obavljanja djelatnosti poreznog obveznika, a za ta je dobra ili njihove dijelove u cijelosti ili djelomično odbijen pretporez	nabavna cijena tih ili sličnih dobara, a ako je ta cijena nepoznata, visina troškova utvrđenih u trenutku isporuke
6.	Korištenje dobara koja čine dio poslovne imovine poreznog obveznika za njegove privatne potrebe ili privatne potrebe njegovih zaposlenika ili općenito u druge svrhe osim za potrebe obavljanja njegove djelatnosti, za koja je u cijelosti ili djelomično odbijen pretporez	ukupni trošak obavljanja usluga
7.	Obavljanje usluga bez naknade od strane poreznog obveznika za njegove privatne potrebe ili privatne potrebe njegovih zaposlenika ili općenito u druge svrhe osim za potrebe obavljanja njegove djelatnosti	ukupni trošak obavljanja usluga
8.	Uvoz dobara	carinska vrijednost utvrđena prema carinskim propisima

Slika 5.1. Načini oporezivanja porezom na potrošnju [14]

Imamo dvije vrste obračuna PDV-a u Republici Hrvatskoj za poduzetnike:

1. Poduzetnici koji vrše obračun PDV-a prema naplaćenim naknadama obveza obračuna nastaje u trenutku primitka plaćanja. Odbitak poreza moguć je tek nakon što je dobavljaču plaćen račun za određena dobra i usluge. To znači da poduzetnik iznos obveze PDV-a po računu obračunava tek nakon naplate isporučene usluge ili prodanog proizvoda. Jednako tako, iznos pretporeza koji umanjuje poreznu obvezu poduzetnika obračunava se tek kad poduzetnik plati račun od dobavljača. Poduzetnici smiju obračunavati pdv prema naplaćenim naknadama sve dok ne pređu prag od 15 milijuna ostvarenog prometa godišnje.
2. Poduzetnicima koji obračunavaju porez na dodanu vrijednost prema izdanim računima, iznos porezne obveze umanjuje se u trenutku kada njihov dobavljač ili bilo koji drugi porezni obveznik koji im isporučuje dobra ili usluge, izda račun. Također, porezni odbitak obračunava se na temelju svih zaprimljenih izdanih računa.

Obrtnik može biti u sustavu PDV-a na početku obavljanja djelatnosti, a obveznik je poreza na dodanu vrijednost ako isporučuje dobra i usluge čija je vrijednost u prethodnoj kalendarskoj godini veća od 300.000,00 kuna.

Pdv se obračuna i plaća po stopi od 25%, uz stopu od 25% imamo još stopu od 5% i 13 %. Prema tablici 5.2. su razvrstane stope prema proizvodima i uslugama na koje se primjenjuju kao što je prikazano u tablici 5.2.

Pdv po stopi od 5% plaća se na	Pdv po stopi od 13% plaća se na
Sve vrste kruha	Dječje sjedalice za automobile i dječje pelene
Sve vrste mlijeka	Isporuku prirodnog plina i grijanja iz toplinskih stanica
Knjige stručnog, znanstvenog, umjetničkog, kulturnog i obrazovnog sadržaja	Isporuku električne energije do drugog isporučitelja ili krajnjeg korisnika, uključujući naknade vezane uz tu isporuku
Lijekove koji imaju odobrenje nadležnog tijela za lijekove i medicinske proizvode, medicinsku opremu, pomagala i druge sprave	Usluge smještaja ili smještaja s doručkom, polupansiona ili punog pansiona u hotelima ili objektima slične namjene
Kino ulaznice, ulaznice za koncerte, sportska događanja i kulturna događanja	Menstrualne potrepštine
Novine novinskog nakladnika koji ima statut medija, koje izlaze dnevno, osim onih koje u cijelosti ili većim dijelom sadrže oglase	Časopise i novine novinskog nakladnika koji ima statut medija
Dječju hranu i prerađenu hranu za malu djecu i dojenčad	Isporuku vode, osim vode koja se stavlja na tržište u bocama ili u drugoj ambalaži, u smislu javne vodoopskrbe i javne odvodnje prema posebnom propisu
Ulja i masti za prehranu, biljnog i životinjskog podrijetla, maslac i margarin	Ogrjevno drvo, pelet, briket i sječku
Isporuku živih životinja: goveda, svinja, ovaca, koza, konja, magaraca, domaće peradi, kunića i zečeva	Pripremanje i usluživanje jela i slastica u i izvan ugostiteljskog objekta prema posebnom propisu
Isporuku svježeg ili rashlađenog mesa i jestivih klaoničkih proizvoda od: goveda, svinja, ovaca, koza, konja, magaraca, domaće peradi, kunića i zečeva	Usluge i povezana autorska prava pisaca, skladatelja i umjetnika izvodača te nositelja fonogramskih prava
Sadnice i sjemenje, gnojiva i pesticide te druge agrokemijske proizvode, proizvode koji se pretežito koriste kao hrana za životinje, osim hrane za kućne ljubimce	Urne i lijesove

Slika 5.2. Stope PDV-a prema proizvodima i uslugama na koje se primjenjuju [15]

Nakon ulaska Hrvatske u Europsku uniju došlo je do niza novih propisa i izmjene Zakona o porezu na dodanu vrijednost, a jedno od takvih je i prijenos porezne obveze, te mogućnost povrata poreza iz drugih zemalja članica. Hrvatski porezni obveznici koji su upisani u registru poreznih obveznika su nakon pristupanja Hrvatske Europskoj uniji dobili mogućnost da sve račune na kojima im je zaračunat porez na dodanu vrijednost u državama članicama europske unije putem sustava za povrat poreza zatraže povrat plaćenog poreza.

Kod prijenosa porezne obveze poreznu obvezu preuzima primatelj usluge a ne izvršitelj. Tuzemni isporučitelj na računu ne zaračunava hrvatski PDV nego vrijedi pravilo prijenosa porezne obveze na primatelja uluge, tako da primatelj usluge obračunava porez u svojoj zemlji. Zato je potrebno na izlaznom računu staviti napomenu prijenos porezne obveze ili reverse charge kako bi primatelj usluge znao da tuzemni isporučitelj nije zaračunao porez. U ovom slučaju kada je kupac porezni obveznik i ishodi VAT broj radi se o B2B uslugama i na račun možemo staviti Reverse charge. U drugom slučaju imamo i B2C usluge kada je isporučitelj u obvezi platiti PDV u državi primatelja ukoliko je krajnji kupac fizička osoba.

5.3. Trošarine i posebni porezi

Trošarina je posebni porez koji se plaća za prodaju određene robe i plaća ju kupac. Ti se porezi također mogu koristiti radi praćenja potrošnje određene robe primjer duhanskih proizvoda. Pod trošarine i posebni porezi ubrajamo sljedeće poreze:

- Poreze na motorna vozila

Zakonom o posebnom porezu na motorna vozila predmet oporezivanja su motorna vozila koja se registriraju prema posebnim propisima. Plaća se na osnovu cijene motornog vozila u određenom postotku.

- Poreze na bezalkoholna pića i kavu

Zakon o posebnom porezu na bezalkoholna pića i kavu predmet oporezivanja su kava i bezalkoholna koja se nalaze na tržištu Republike Hrvatske.

- Porez na premije kasko osiguranja cestovnih vozila i premije osiguranja od automobilske odgovornosti.
- Porez na duhanske proizvode, alkoholna pića, električnu energiju i energente.

Uredbom o porezu na električnu energiju i energente utvrđuje se visina trošarine na energente i električnu energiju. Uredbom o visini trošarine na alkoholna pića utvrđuje se visina trošarine alkoholna pića i alkohol.

„Trošarina na pivo koje proizvode male nezavisne pivovare i koje se pušta u potrošnju na teritoriju Republike Hrvatske plaća se za 1% volumnog udjela stvarnog alkohola sadržanoga u jednom hektolitrju gotovog proizvoda.“[10]

6. VRSTE I KARAKTERISTIKE REGIONALNIH POREZA

Regionalni ili županijski porezi su porezi koje ubire županija i prihodi su županije. Županijski porezi uređeni su Zakonom o lokalnim porezima. Porezi jedinica regionalne samouprave su:

- Porez na automate za zabavne igre
- Porez na nasljedstva i darove
- Porez na cestovna motorna vozila
- Porez na plovila

6.1. Porez na automate za zabavne igre

Predmet oporezivanja su automati za zabavne igre koji su postavljeni u klubovima, u javnim objektima ili ugostiteljskim klubovima. Obveznik poreza na zabavne igre je osoba koja ih stavlja u upotrebu. Porez na automate plaća se sto kuna mjesečno po svakom automatu. Ukoliko imaju istaknutu markicu Hrvatskog biljarskog saveza tada se porez ne plaća na automate za zabavu za vrste biljar. Imamo dvije skupine automata za zabavne igre. Videoigre, simulatori i drugi elektronički aparati na kojima igrač ne ostvaruje dobitak su u skupini A automata za zabavne igre. Fliper, biljar, hokej, stolni nogomet, pikado i drugi mehanički automati su u skupini B automata za zabavne igre. [16]

6.2. Porez na nasljedstva i darove

Porez na nasljedstva i darove plaća svaka osoba koja na području Republike Hrvatske koja naslijedi ili dobije nekretninu, gotov novac, pokretnine i vrijednosne papire ako je tržišna pojedinačna vrijednost pokretnina veća od pedeset tisuća kuna. Osnovicu poreza na nasljedstva i darove čini tržišna vrijednost darovane imovine umanjena za dugove i troškove koji se odnose na tu imovinu na koju se plaća porez. Porez na nasljedstva i darove plaća se po stopi od 4 %. Porez ne plaćaju:

- uspravna linija koju čine bračni drug, potomci i preci, posvojena djeca koja su u tom odnosu sa umrlim ili darovateljem
- porez se ne plaća i zbog određenih naknada, odštete ili drugih razloga vezanih za Domovinski rat u vezi nekretnina i pokretnina koje je država, jedinice lokalne ili regionalne samouprave dala fizičkim ili pravnim osobama radi odštete.

- Republika Hrvatska, regionalne i lokalne samouprave, neprofitne pravne osobe registrirane za pružanje humanitarne pomoći, vjerske zajednice, javne ustanove, zaklade, fundacije, crveni križ.
- Pravna ili fizička osoba kada prima donacije utvrđene posebnim propisom. [16]

6.3. Porez na cestovna motorna vozila

Porez na cestovna motorna vozila plaćaju fizičke i pravne osobe, vlasnici cestovnih motornih vozila, motocikala i četverocikala na registraciju vozila jednom godišnje. Porez se plaća prema godinama starosti cestovnog motornog vozila i prema snazi motora kao što vidimo na slici 6.2.1.

1. za osobne automobile:

Ako je snaga motora		Plaća se kuna		
preko kW	do kW	do 2 godine starosti	od 2 do 5 godina starosti	od 5 do 10 godina starosti
	55	300,00	250,00	200,00
55	70	400,00	350,00	250,00
70	100	600,00	500,00	400,00
100	130	900,00	700,00	600,00
130		1.500,00	1.200,00	1.000,00

2. za motocikle:

Ako je snaga motora		Plaća se kuna		
preko kW	do kW	do 2 godine starosti	od 2 do 5 godina starosti	od 5 do 10 godina starosti
	20	100	80	50
20	50	200	150	100
50	80	500	400	300
80		1.200	1.000	800

3. za lake četverocikle i četverocikle:

Ako je snaga motora		Plaća se kuna		
preko kW	do kW	do 2 godine starosti	od 2 do 5 godina starosti	od 5 do 10 godina starosti
	4	50	40	30
4	10	80	60	50
10	15	120	100	80
15		140	120	100

Slika 6.2.1 Porez na cestovna motorna vozila [17]

6.4. Porez na plovila

Vlasnici plovila, pravne i fizičke osobe plaćaju porez na plovila. Plaća se prema snazi motora, da li plovilo ima kabinu i po dužini plovila u metrima. Porez na plovila ne plaćaju osobe koje tim plovilima obavljaju registriranu djelatnost i na otocima gdje plovila služe zbog potrebe i organizacije života. Prema slici 6.2.2. vidljivo je koja plovila plaćaju porez izraženo u kunama.

1. za plovila bez kabine:

Ako je dužina plovila u metrima		Plaća se kuna		
		Snaga motora (kW)		
preko	do	do 30	preko 30 do 100	preko 100
5	7	-	200,00	400,00
7	10	100,00	300,00	500,00
10	-	200,00	450,00	600,00

2. za plovila s kabinom na motorni pogon:

Ako je dužina plovila u metrima		Plaća se kuna			
		Snaga motora (kW)			
preko	do	do 30	preko 30 do 100	preko 100 do 500	preko 500
5	7	-	200,00	300,00	-
7	10	200,00	400,00	500,00	2.500,00
10	12	300,00	500,00	1.000,00	3.500,00
12	-	400,00	1.000,00	3.000,00	5.000,00

3. za plovila s kabinom i pogonom na jedra:

Ako je dužina plovila u metrima		Plaća se kuna			
		Snaga motora (kW)			
preko	do	do 10	preko 10 do 25	preko 25 do 50	preko 50
5	7	-	300,00	400,00	500,00
7	10	200,00	600,00	1.000,00	2.000,00
10	12	300,00	800,00	2.000,00	3.000,00
12	-	400,00	1.500,00	3.000,00	4.000,00

Slika 6.2.2. Porez na plovila [18]

7. ZAJEDNIČKI POREZI

Pod zajednički porez ubraja se porez na dohodak jer prihodi od plaćanja poreza idu u državnu i gradsku tj. lokalnu blagajnu. Porez koji je svrstan u dva razreda od po 20% na godišnju poreznu osnovicu do visine 360.000,00 kuna i 30 % preko 360.000,00 kuna. Porez se uplaćuje u državni proračun a prizrez porezu na dohodak ide u lokalnu blagajnu i plaća se po mjestu prebivališta odnosno boravišta uplatitelja poreza.

7.1. Porez na dohodak

Porez na dohodak je porez na koje se ostvaruju primanja od plaće, mirovine, autorskog honorara, obrta na koji se plaća porez na dohodak, a plaćaju ga fizičke osobe. Rezidenti Republike Hrvatske koji žive i koji ostvaruju dohodak u Republici Hrvatskoj su obveznici poreza na dohodak, a mogu biti i nerezidenti koji nemaju prebivalište ali ostvaruju dohodak u Republici Hrvatskoj. Prema Zakonu o porezu na dohotka sljedeće vrste poreza se oporezuju:

- dohodak od nesamostalnog rada kod kojeg se oporezuju plaće od kojeg dohotka fizička osoba plaća poreze za rad kod svog poslodavca i porez koji se plaća na ostvarenu mirovinu. Dohodak koji dobijemo kao razliku primitaka i izdataka umanjuje se za osobne odbitke na koju se primjenjuju porezne stope. Osobni osnovni odbitak na plaće iznosi 2.500,00 kuna. [19]. Prema slici 7.1 prikazani su osobni odbici na plaće.

OSOBNI ODBITAK	Koeficijent	Mjesečna svota (kn)	Godišnja svota (kn)
Osnovni osobni odbitak ¹	1,0	4 000,00	48 000,00
Uzdržavani članovi uže obitelji i bivši bračni drug za kojeg se plaća alimentacija	0,7	1 750,00	21 000,00
Prvo dijete	0,7	1 750,00	21 000,00
Drugo dijete	1,0	2 500,00	30 000,00
Treće dijete	1,4	3 500,00	42 000,00
Četvrto dijete	1,9	4 750,00	57 000,00
Peto dijete	2,5	6 250,00	75 000,00
Šesto dijete	3,2	8 000,00	96 000,00
Sedmo dijete	4,0	10 000,00	120 000,00
Osmo dijete	4,9	12 250,00	147 000,00
Deveto dijete ²	5,9	14 750,00	177 000,00
Porezni obveznik i svaki uzdržavani član uže obitelji i svako dijete, ako su osobe s invaliditetom	0,4	1 000,00	12 000,00
Porezni obveznik i svaki uzdržavani član uže obitelji i svako dijete ako su osobe kojima je rješenjem, na temelju posebnih propisa, utvrđena invalidnost po jednoj osnovi 100% ili koji radi invalidnosti imaju, na temelju posebnih propisa, pravo na tuđu pomoć i njegu ³	1,5	3 750,00	45 000,00

Slika 7.1. Osobni odbici na plaću [20]

U primjeru na slici 7.2. vidimo izračun plaće gdje je osobni odbitak na plaću sa koeficijentom 2.3 i prirezom od 6% koji je trenutno u Slavanskom Brodu.

Bruto plaća	13.929,25 kn				
Mirovinsko 1. stup	2.089,39 kn	stopa	15,0%		
Mirovinsko 2. stup	696,46 kn	stopa	5,0%		
Dohodak	11.143,40 kn				
Osobni odbitak	5.750,00 kn	faktor	2,3	osnovica	2.500,00 kn
Porezna osnovica	5.393,40 kn				
Porez po stopi 20%	1.078,68 kn	stopa	20,0%	osnovica	5.393,40 kn
Porez po stopi 30%	0,00 kn	stopa	30,0%	osnovica	0,00 kn
Porez ukupno	1.078,68 kn				
Prirez	64,72 kn	stopa	6,00%	osnovica	1.078,68 kn
Ukupno porez i prirez	1.143,40 kn				
Neto	10.000,00 kn				
Bruto plaća	13.929,25 kn				
Doprinos za zdravstveno	2.298,33 kn	stopa	16,5%		
Ukupni trošak plaće	16.227,58 kn	faktor	1,62		

Slika 7.2. Primjer izračuna plaće [21]

- dohodak od obrta ili poljoprivrednih zanimanja, sporta, umjetnika, književnika i dr. je dohodak od samostalne djelatnosti.
- dohodak od imovinskih prava i imovine je dohodak od najma koji se plaća po stopi od 10%, tu ne ulazi dohodak kod kojeg se porez plaća paušalno koji je ostvaren od najma stanova, postelja, organiziranjem kampova, soba putnicima i turistima i sl. u turizmu. Porez od prodaje nekretnina i imovinskih prava obračunava se po stopi od 20%.
- dohotkom od kapitala smatraju se primici po osnovi:
kamata po stopi od 10%, izuzimanja imovine i korištenja usluga na teret dobiti tekućeg razdoblja, kapitalnih dobitaka (skrivena dobit) i oporezuje se po stopi od 30%, dodjele i opsijske kupnje vlastitih dionica po stopi od 20%, dividendi i udjela u dobiti na temelju udjela u kapitalu a koji su ostvareni u poreznom razdoblju od 10%.
- drugi dohodak je dohodak koji je ostvaren kod privremenih i dodatnih poslova kao što su npr. djelatnosti sudskih tumača, prevoditelja, na osnovu autorskih honorara, primici na osnovu športa, primici u naravi, primici učenika i sportaša

za stipendije, nagrada preko iznosa neoporezivih primitaka i dr. Porez na drugi dohodak obračunava se po stopi od 20 % bez priznavanja osobnog odbitka. [19]

8. REFORMA POREZNOG SUSTAVA OD 2016 DO 2021. GODINE I NJIHOV UTJECAJ NA RAZVOJ I STANOVNIŠTVO U RH

Postoje tri faze reforme poreznog sustava:

– prva faza odvijala se 1994. godine gdje se težilo ka neutralnosti, razumljivosti i jednostavnosti poreznog sustava s ciljem usklađivanja istog sa razvijenijim zemljama. U prvoj fazi dolazi do izražaja jedinstven način oporezivanja fizičkih osoba umjesto oporezivanja svake vrste prihoda posebno.

– druga faza, prema primjeru na razvijene zemlje u Europskoj uniji temelji se na usvajanju Zakona o trošarinama, reforma poreza na dodanu vrijednost i poreza na dobit, reforma i uvođenje novih oblika oporezivanja dohotka, promjena posrednih poreza i ukidanje stopa poreza na promet.

– treća faza od 2016. godine temelji na izgradnji socijalno pravednijeg poreznog sustava i smanjenju ukupnog poreznog opterećenja i poticanja konkurentnosti gospodarstva [3]

U tablici 8.1. prikazane su stope poreza na dobit od 2016 godine do 2021. godine.

Tablica 8.1. Porezne stope poreza na dobit od 2016.-2021. godine[22]

GODINE	POREZ NA DOBIT	PRAG PRIHODA
2016	12%, 20%	do 3.000.000,00 i od 3.000.001,00 kn
2017	12%, 18%	do 3.000.000,00 i od 3.000.001,00 kn
2018	12%, 18%	do 7.500.000,00 i od 7.500.001,00 kn
2019	12%, 18%	do 7.500.000,00 i od 7.500.001,00 kn
2020	12%, 18%	do 7.500.000,00 i od 7.500.001,00 kn
2021	10%, 18%	do 7.500.000,00 i od 7.500.001,00 kn

U tablici su vidljivi podaci da se u 2018. godini u odnosu na 2017 sa povećao prag prihoda sa 3.000.000,00 na 7.000.000,00 i sa 3.000.001,00 na 7.500.001,00 i takav je ostao do 2022. godine. Porezna stopa se nije značajno mijenjala tokom perioda od 2016. do 2021. godine. U 2017. godini se smanjila na 18% u odnosu na 2016. godinu gdje je bila 20%. Tek u 2021. smanjuje se na 10% za prag prihoda do 7.500.001,00 kn i njihova izmjena nije utjecala na razvoj i povećanje isplate dobiti poreznim obveznicima.

Na 8.2 prikazani su podaci broja obveznika poreza na dobit i iznosi ostvarenih prihoda od poreza na dobit.

GODINA	BROJ OBVEZNIKA POREZA NA DOBIT (STANJE NA ZADNJI DAN GODINE)	IZNOS OSTVARENIH PRIHODA U GODINI POREZ NA DOBIT (šifra prihoda 1651)
2014	138.664	5.487.154.938
2015	143.913	6.098.284.431
2016	144.186	7.108.338.405
2017	147.716	8.166.753.467
2018	153.552	8.358.301.613
2019	158.399	9.184.538.814
2020- do 31.08.	157.810	6.679.981.047

Slika 8.2. Usporedba broja obveznika i prihoda [23],

Prema prikazanoj tablici broj obveznika poreza na dobit raste u 2019. godini u odnosu na 2014. za 13,9%, a najveći porast zabilježen je u 2018. godini u odnosu na prethodne godine za 11%. Dolazi do rasta prihoda za čak 50% u 2019. godini u odnosu na 2014. godinu. Kada usporedimo obje tablice dolazimo do zaključka kako se nisu desile značajne promjene u poreznoj stopi i pragu za oporezivanje, najznačajnija je bila u povećanju praga u 2018. godini u odnosu na prethodne godine i tu vidimo porast prihoda od poreza na dobit.

Oporezivanje dohotka kroz godine imalo je malo značajnije promjene u odnosu na promjene kod oporezivanja poreza na dobit. Samo povećanje bruto plaće i kasnije smanjenje poreznih stopa utjecalo je na isplatu većih plaća. U tablici 8.3. su prikazane promjene koje se tiču poreza na dohodak od 2016. godine do 2021. godine

Tablica 8.3. Porezne stope poreza na dohodak od 2016.-2021. godine[24]

GODINE	MINIMALNA PLAĆA KN	OSOBNI ODBITAK	POREZNI RAZREDI	KOEFICIJENTI
2016	3.120,00	2.600,00	12% do 2.200,00 25% od 2.201,00 40% od 13.201,00	Uzdržavani član 0,5 Prvo dijete 0,5 Drugo dijete 0,7
2017	3.276,00	3.800,00	24% do 17.500,00 36% od 17.501,00	Uzdržavani član 0,7 Prvo dijete 0,7 Drugo dijete 1,00
2018	3.493,80	3.800,00	24% do 17.500,00 36% od 17.501,00	Bez promjena
2019	3.750,00	3.800,00	24% do 30.000,00 36% od 30.001,00	Bez promjena
2020	4.062,51	4.000,00	Za mlade do 25 god. i dohotkom do 360.000,00 100% smanjivanje poreza na dohodak i 50% mladima od 26-30 god.	Bez promjena
2021	4.250,00	4.000,00	20% do 30.000,00 30% od 30.001,00	Bez promjena

Osnovni osobni odbitak se mijenjao te je od siječnja 2020. godine povećan s 3.800,00 kn na 4.000,00 kn, te je mladima do 25 godina života u cijelosti ukinuto plaćanje poreza bez obzira na visinu dohotka i mladima od 26 do 30 godina života ukinuta je obveza plaćanja poreza do visine od 50% za plaću do godišnje osnovice od 360.000,00 kn.

Prema tablici vidljivo je da u 2017. godini u odnosu na 2016. godinu kod zaposlenih vidljiv je trend povećanja ukupnih osobnih odbitaka za cca 33%, umanjenja porezne osnovice za cca 25%, umanjenja ukupnog poreza i prireza na dohodak za cca 10% uz istovremeni rast neto isplata za cca 7%.

Dodatno su uvedene i neoporezive nagrade učenicima sportašima, učenicima srednjoškolskog obrazovanja i studentima na redovnom školovanju, te su uvedeni novi neoporezivi primici kao što su nagrade za radne rezultate, plaćanje prehrane radnicima i dr. koji su oslobođeni plaćanja poreza na dohodak do Zakonom određenog iznosa.

9. ZAKLJUČAK

Porezni sustav Republike Hrvatske, počevši od njene najranije povijesti do njene neovisnosti je bio porezni sustav drugih država, te tada Hrvatska nije odlučivala sama o uvođenju poreza i poreznim stopama, te su porezi i njihova visina bili nametnuti hrvatskom stanovništvu. Često su ti porezi bili i veći nego u državama koja ih je nametnula, primjer Austro-Ugarske. Najveći porez plaćali su poljoprivrednici jer se tada poljoprivreda smatrala glavnim izvorom prihoda tadašnjeg stanovništva pa se tako i oporezivala. Od neovisnosti Republike Hrvatske kada se formirao hrvatski porezni sustav isti je u stalnom poboljšanju i mijenjanju nedostataka boljim riješenima, ka težnji boljem poreznom sustavu. Prije ulaska Hrvatske u Europsku uniju i nakon što je postala njena članica, od 2013. godine Republika Hrvatska teži ka jednakosti ubiranja poreza svih članica Europske unije Hrvatska je oblikovala svoj porezni sustav prema smjernicama Europske unije.

S obzirom da je porezni sustav Republike Hrvatske relativno mlad te sadrži puno poreznih oblika koji je svaki po sebi dosta složen i svaki se oblik posebno može obraditi kao zasebna tema zato za takav porezni sustav kažemo da je pluralan. Porezi u Republici Hrvatskoj su veliki, ako uzmemo za primjer porez na dodanu vrijednost čija je porezna stopa 25%, 13% i 5%, drugi smo u Europi po visini porezne stope PDV-a koji je ujedno i najveći prihod državnog proračuna Republike Hrvatske. Porezi u Hrvatskoj su dosta veći u odnosu na razvijene zemlje Europske unije, osobito porez na dodanu vrijednost i porez na dohodak.

Republika Hrvatskoj ima niži standard i puno niži prosječni dohodak po stanovniku u odnosu na ostale članice Europske unije, a porezi na dohodak i trošak na plaće radnika u cjelini su veliki i prate standard Europske unije, ali ne i neto isplaćena plaća. Sami primjer govori puno jer da bi isplatili plaću od 10.000,00 kuna, kao u primjeru izračuna plaće u ovom diplomskom radu, poduzetnik plaća na taj neto koji isplaćuje radniku dodatnih 6.227,58 kuna, što je cca 62% od neto plaće. Smanjenjem poreznih stopa i doprinosa te uvođenjem nekog boljeg modela rasteretili bi poslodavce, te bi moglo ostati više radniku koji bi mogao investirati više u svoju budućnost. Tako bi povećali prosječni dohodak po stanovniku i standard hrvatskih građana.

Ciljevi porezne reforme Republike Hrvatske su smanjenje ukupnog poreznog opterećenja, jeftinija i jednostavnija porezna administracija, socijalno pravedniji porezni sustav u konačnici jedan stabilan, održiv i jednostavan porezni sustav uz veću pravnu sigurnost za porezne obveznike koji bi se i dalje trebao mijenjati i usavršavati u korist svih svojih poreznih obveznika i u korist jačanja hrvatskog gospodarstva.

10. LITERATURA

- [1] *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.
URL: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=49530> (25.04.2022.)
- [2] Smith A., *Bogatstvo naroda*, 1776, sv. II., str. 310
- [3] Bedeković M., *Porezni sustav*, 2017, str. 38
- [4] Slika 2.1 Uvođenje porezne obveze kroz povijest, Bedeković M., *Porezni sustav*, 2017
- [5] Bejaković P., *Povijest hrvatskog poreznog sustava od sredine 19. stoljeća do kraja Drugog svjetskog rata*, 2010, str 5
URL:
https://www.bib.irb.hr/507630/download/507630.Povijest_hrvatskog_poreznog_sustava3.pdf, (17.05.2022.)
- [6] Jelčić B. i Bejaković P., *Razvoj i perspektive oporezivanja u Hrvatskoj*, Zagreb, 2012
URL: [bejakovic-jelcic.pdf \(ijf.hr\)](#), (27.04.2022.)
- [7] Slika 3.1. Izravni i neizravni porezi, Izvor: Autor
- [8] Tablica 3.2. Razlike između izravnih i neizravnih poreza, Izvor: autor
- [9] Srb V, i Perić R, *Javne financije*, 2004, str. 38, str. 69
- [10] Ministarstvo financija, Porezna uprava
URL: <https://www.porezna-uprava.hr/Stranice/Naslovnica.aspx> , (11.05.2022.)
- [11] Slika 4.1 Porezna načela prema Wagneru, Izradio: Autor prema Srb V, i Perić R, *Javne financije*, 2004, str. 70
- [12] Slika 4.2., *Načela suvremenog poreznog sustava*, Izradio: Autor prema *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*
- [13] Slika 4.3. *Prikaz poreza na dobit po elementima oporezivanja*, Izradio: Autor prema Zakonu o porezu na dobit, (12.05.2022.)
URL: <https://www.zakon.hr/z/99/Zakon-o-porezu-na-dobit>
- [14] Slika 5.1. Načini oporezivanja poreza na potrošnju,
URL: <https://www.porezna-uprava.hr/PdviEu/Stranice/PDViEU.aspx>, (18.05.2022.)
- [15] Slika 5.2. Stope PDV-a, Izradio: Autor, prema Zakonu o porezu na dodanu vrijednost,
URL: <https://www.zakon.hr/z/1455/Zakon-o-porezu-na-dodanu-vrijednost>, (19.05.2022.)
- [16] Zakon o lokalnim porezima
URL: <https://www.zakon.hr/z/875/Zakon-o-lokalnim-porzima>, (26.05.2022.)
- [17] Slika 6.2.1 Porez na cestovna motorna vozila,
URL: <https://www.zakon.hr/z/1455/Zakon-o-porezu-na-dodanu-vrijednost> (26.05.2022.)
- [18] Slika 6.2.2. *Porez na plovila*,

URL: <https://www.zakon.hr/z/1455/Zakon-o-porezu-na-dodanu-vrijednost> (26.05.2022.)

[19] Zakon o porezu na dohodak

URL: <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak>, (29.05.2022)

[20] Slika 7.1. *Osobni odbici na plaću,*

URL: <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak>

[21] *Slika 7.2. Primjer izračuna plaće,* Izradio: Autor

[22] *Tablica 8.1. Porezne stope poreza na dobit od 2016.-2021. godine,* Izradio: Autor

[23] *Slika 8.2. Usporedba broja obveznika i prihoda*

URL: <https://mfin.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/provedena%20porezna%20reforma%202016.2020..pdf>, (29.05.2022.)

[24] *Tablica 8.3. Porezne stope poreza na dohodak od 2016.-2021. godine,* Izvor: Autor

Završni ili diplomski rad mora imati **minimalnu razinu izvornosti od 80%**.

Obrazac 3

SVUČILIŠTE U SLAVONSKOM BRODU

Sastavnica: ODJEL DRUŠTVENO HUMANISTIČKIH ZNANOSTI

Naziv studijskog programa: PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ MENADŽMENT

Ime i prezime studenta/ice: DANIJELA RATKOVIĆ

JMBAG: 0302032871

Naziv završnog/diplomskog rada: POREZNI SUSTAV REPUBLIKE
HRVATSKE

Datum: 26.06.2022.

IZJAVA O DAVANJU ODOBRENJA

ZA OBJAVLJIVANJE ZAVRŠNOG/DIPLOMSKOG RADA U DIGITALNOM OBLIKU

Ja, Danijela Ratković,
student / studentica VI. semestra PREDDIPLOMSKOG STRUČNOG studija
Sveučilišta u Slavonskom Brodu, svojim potpisom pod punom odgovornošću izjavljujem da sam
isključivi autor završnog/diplomskog rada te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez
pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova. Svojim potpisom dajem Sveučilištu u Slavonskom
Brodu odobrenje za objavljivanje završnog/diplomskog rada u digitalnom obliku.

Ratković

Potpis studenta/studentice